Ч. 221 Субота 14 (2) жовтня 1893. Рôкъ III.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль гр. кат. свять) о 5 ôй годинѣ по полудни.

Редакція и Адмiнiстраціяулица Чарнецкого ч. 8.

Письма принимають ся лишь франковані.

Рекламаціи неопечатані вôльні вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

Передплата у Львовѣ въ Адмiнiстраціи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Староствахъ на провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чвертъ року — 60 к.
мѣсячно . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чвертъ року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Справа реформы выборчои.

Проєктъ реформы выборчои звѣстный вже нашимъ читателямъ въ загальныхъ чертахъ; закимъ же подамо дословный єго змѣстъ розкажемо насамперед якъ приняли єго поодинокі партіи парляментарні и що говорить о нѣмъ праса въ нашôй державѣ. Передовсѣмъ наведемо характеристичні дописи краковского Czas-у зъ Вѣдня, характеризуючі ситуацію парляментарну и становище польскихъ пословъ. Одна зъ тыхъ дописей каже:

Коли тайна єсть порукою удачѣ, то проєктъ ґр. Таффого о радикальнôй змѣнѣ выборчого права повиненъ дописати. Бо нѣхто не догадувавъ ся чогось подôбного, тымъ менше, що ще минувшого року презесъ кабінету заявивъ ся противъ розширеня права выборчого. На теперъ сей проєктъ усуває на бôкъ всѣ инші, найголоснѣйші доси справы и... споры... Вôдъ теперь реформа выборча то найважнѣйша справа, забере всю увагу парляменту, вплыне рѣшучо на борбу сторонництвъ.

Дотеперѣшні выборчі куріє и число пословъ не змѣняють ся. Натомѣсть въ куріи мѣскôй и селяньскôй вôдъ теперь право выборче мають мати всѣ повнолѣтні обывателѣ, що покôнчили народну школу або котрі докажуть, що вмѣють читати и писати, або тi, що одержали военный медаль або мають цертифікатъ пôдофіцирскій. Въ сельскихъ громадахъ має ся лишити система посередныхъ выборôвъ. Крôмъ того пôсля правительственного проєкту право выборче залежить вôдъ 6-мѣсячного замешканя въ громадѣ.

Очевидно такій законъ выборчій вôдбивъ бы ся въ рôзный способъ на рôзныхъ провінціяхъ Монархіє. Тамъ, де число неписьменныхъ значне, новый законъ мôгъ бы легко зменшити теперѣшне число выборцѣвъ, а въ декотрыхъ провінціяхъ значно єго збôльшить. Въ мѣстахъ вôддасть перевагу найширшимъ верствамъ и принесе велику користь фабричнымъ робôтникамъ, особливо соціялістамъ, котрі, єсли не скôнчили народнои школы, то въ тыхъ товариствахъ учать ся читати и писати. Въ селяньскихъ громадахъ черезъ новый законъ поменшає дуже вплывъ старшихъ селянъ, властителѣвъ, а за то зросте вплывъ молодого поколѣня, котре вже вôдъ р. 1868 перейшло школу народну. Взагалѣ та несподѣвана реформа дає тôлько до думаня, що треба дуже богато часу и розваги, щобы єѣ зô всѣхъ сторôнъ збагнути.

Въ другôй дописи сказано:

Яко диверсія зробивъ проєктъ правительства наразъ пожаданый успѣхъ, бо вôдвернувъ зовсѣмъ увагу вôдъ стану выимкового въ Празѣ. Выводôвъ Герольда не слухавъ нѣхто, крôмъ найблизшихъ єго сусѣдôвъ; всѣ инші послы розбирали выключно задивляючій проєктъ правительства. Заходить однакожь пытанє, чи та діверсія не вплыне некористно на дальшу задачу парляменту, почавши вôдъ ухвалы розпоряджень зъ 12-го вересня ажь до закона о краєвôй оборонѣ, котрои ухваленя домагає ся міністеръ краєвои обороны пôдъ загрозою квестіє кабінетовои. Обавы такі були бы зовсѣмъ оправдані, коли бы зъ выводôвъ N. fr. Presse можна на певно вносити о намѣреняхъ лѣвицѣ и коли бы Deutsche Ztg. не витала проєкту правительства зъ певнымъ одушевленємъ. Подôбный антаґонізмъ зазначує ся и въ старôй Presse та Fremdenblatt-ѣ, зъ котрыхъ перша хвалить проєктъ, а другій рѣшучо выступає противъ него. Такожь и орґанъ клюбу консерватистôвъ принявъ проєктъ правительства досыть холодно и потѣшає ся лишь, що въ найгôршôмъ разѣ стане вôнъ на порядку дневнôмъ ажь зъ весною.... Такожь и Колу польскому зробивъ проєктъ правительства несподѣванку. Бесѣда престольна зъ 1891 р. и проґрама правительства зъ 4 лютого сего року заповѣдали усуненє квестій полiтичныхъ и задержанє status quo конституційного. Тымчасомъ проєктъ выборчій заповѣдає найбôльше рѣшучу змѣну вôдносинъ политичныхъ, яка стала ся въ Австріи вôдъ часу введеня т. зв. безпосередныхъ выборôвъ въ 1873 р. Навѣть колибъ галицкихъ пословъ до Рады державнои выбиравъ — якъ давнѣйше — соймъ львôвскій, було бы для насъ дуже важною квестію, въ якій способъ повстане Палата пос. въ, а щожь теперь, коли новый законъ выборчій має обовязувати такожь Галичину, а въ дальшôй консеквенціи вôддѣлає безперечно такожь рѣшучо на ординацію выборчу до Сойму краєвого.

Така доносима змѣна законôвъ выборчихъ вымагає безъ сумнѣву дуже зрѣлои дискусіє.... Въ Радѣ державнôй доси анѣ разу не обговорювано „вôдъ самого споду“ такъ значного розширеня права выборчого. Въ великихъ и важныхъ частяхъ монархіє не розбирано зовсѣмъ справы загального голосованя, до котрого проєктъ правительства такъ дуже зближає ся и котре безперечно въ недуже довгôмъ часѣ стало бы ся природною консеквенцією предложеннои реформы.

Повтаряємо отже, що такъ важна змѣна законôвъ выборчихъ, котра може рѣшати о цѣлôй будучности монархіє, не може бути пере.

Домъ Педріто.

Подѣя зъ домашнои вôйны въ Бразиліи.

Вôдъ коли зъ Бразиліѣ выгнано цѣсаря Донъ Педра и єго родину, та зъ цѣсарства зроблено републику, веде ся тамъ майже безъ перервы домашна вôйна, котрôй не видко кôнця. Коли не въ однôй, то въ другôй провінціи выбухає революція; одна партія выступає противъ другои и одні другихъ все нищать и убивають. Одні, федералісты, хотять, щобы цѣлый край роздѣлено на поодинокі удѣльні державы, котрі бы стояли въ союзѣ зъ собою на взорець Сполученыхъ Державъ пôвнôчнои Америки; другі, републиканє, хотять, щобы цѣлый край становивъ одну републику, а проводирѣ однои и другои партіє стремлять лишь до того, щобы захопити власть въ свои руки. Отъ такій єсть теперь станъ въ Бразиліи. До чого доводить така домашна вôйна, видко изъ слѣдуючои подѣѣ, котра показує намъ наглядно, якъ може нерозважный нарôдъ самъ себе руйнувати и якъ въ наслѣдокъ такои вôйны щезають цѣлі мѣста.

Мѣсто Домъ Педріто лежить на правôмъ березѣ рѣки Аройо де Санта Марія, котрои воды переплывають осередокъ провінціѣ Ріо Ґранде до Суль и впадають до рѣки Ибікуй, а зъ нею до Уруґваю. Цѣла ся выжина зве ся Кампанія и лежить на які 3 до 400 метрôвъ высоко понадъ моремъ.

Домъ Педріто було мале веселе мѣсточко, розложене мальовничо по спадѣ невеличкого горбика, вôддѣленого вôдъ рѣки широкою зеленою левадою. Вже зъ далека усмѣхали ся до подорожного огороды мѣста и витали єго своими тополями, евкаліптами та оранжевыми деревами. Мѣсточко мало не бôльше якъ 2000 душъ, але було розкинене широко, а въ серединѣ тягнула ся широчезна площа, на котрôй стояла одна-однѣсенька невеличка церковця. Далеко поза мѣстомъ при гостинци лежало мѣсто помершихъ, кладовище обведене доокола бѣлымъ муромъ, а на нѣмъ звычайні хресты, оденъ-однѣській мармуровый памятникъ и невеличка капличка, видна зъ далека на зеленôй площи.

Домъ Педріто було вôдъ другихъ мѣстъ далеко вôддалене и можна було доѣхати до него лишь довгимъ на 15 миль гостинцемъ. Ѣхало ся туды зъ Баґе цѣлый день почтою, котру тягнуло десять коней. Конѣ мѣняло ся по дорозѣ шѣсть разôвъ и ѣхало ся цѣлу дорогу ґальопомъ. Попереду коней ѣхавъ оденъ чоловѣкъ верхомъ, що бувъ нѣбы керманичемъ чи властиво тымъ, що шукавъ дорогу. Вôдъ єго сѣдла ишовъ довгій лясcо (шнуръ) ажь до кôнця дышля, щобы єго кôнь завсѣгды однаково далеко ѣхавъ вôдъ коней при почтѣ. Всѣ хочь бы и найменші закруты, які робивъ ѣздецъ попереду, щобы оминути лихі мѣсця дороги, робила и почта, бо конѣ бѣгли на слѣпо за конемъ ѣздця. Мимо того сидить вôзникъ на козлѣ и держить поводы та батôгъ въ руцѣ поводы то лишь для безпечности, але батôгъ не спочиває.

Въ Домъ Педріто завели вже були богатші родины всю глупоту найновѣйшои моды, але взагалѣ могло ще мѣсточко таки добре представляти образъ житя народу въ Кампанѣ. А то житє рôзнить ся значно вôдъ житя въ другихъ провінціяхъ державы. Духъ предприємчивости, легкій рухъ по великихъ просторахъ, довѣрє и гостинность — то головні черты, але такожь и пожива та спосôбъ житя мають тутъ свое власне значѣнє. Бувъ то нарôдъ, що любивъ жити собѣ весело, а навѣть и политика, що звычайно все псувала, не ставала на перешкодѣ, щобы люде не сходили ся всѣ разомъ на танцѣ, забавы и торжества.

Велике вôддаленє и широка рôвнина вымагають окремого способу комунікаціѣ, а тымъ єсть для людей въ Кампанѣ ихъ кôнь. Ріґрандезецъ учить ся зъ малку ѣздити на кони, а особливо Ґвахо въ Кампанѣ не розлучає ся зъ своимъ конемъ. Сѣдло и уздечка суть выложені срѣбломъ, стремена и бичиско таки зъ масивного срѣбла — а то есе ознака богатства. О Ґвахахъ оповѣдають чудеса о ихъ зручности. Суть мѣжь ними такі, що въ повнôмъ ґальопѣ можуть поцѣлити зъ пістолета въ пôдкинену помаранчу, инші пôдносять шаблею хусточку зъ землѣ, ще инші въ шаленôмъ бѣгу доводять коня умысно до упадку, а вôдтакъ зрывають ся весело зъ него и бѣжать дальше. Правда, що бѣдне звѣря тогды неразъ лишає ся зъ поломаными кôстьми на землі.

ведена яко импровізована, прихапцемъ и легкимъ серцемъ. Повиннй промавляти въ нѣй виднѣйшй послы, а такожь и теоретики, не засѣдаючй въ парламентахъ.... Дальше обговорюєсь въ дописи критерію знаня, читаня и писаня та каже ся, що то або за мало або за богато и звертає ся увагу на то, якй можуть дѣяти ся надужитя при видаваню цертифікатôвъ, що хтось єсть письменный.

Межи членами нѣмецкои лѣвицѣ переважує переконане, що справа реформы выборчои єсть для неи справою житя. Суть змаганя, щобы єѣ наклонити до голосованя противъ стану выимкового въ Чехахъ; мала бы то бути вôдповѣдь на проєктъ реформы. Черезъ вôдкинене розпоряджень выимковыхъ сподѣваютъ ся деякй круги ліберальнй довести до кризы; здає ся однакожь, що й змаганя позôстануть безуспѣшнй. Cons. Corr. доказує такожь, що реформа выборча єсть смертельнымъ ударомъ для лѣвицѣ, але думає, що правительство поступило за поспѣшно. Проєктъ выборчій має здорову пôдставу, але політичнымъ єго наслѣдкомъ буде скорше розвязане парламенту.

Переглядъ політичный.

Зачувати, що лѣвиця ухвалила вчера голосувати за переданємъ мотивôвъ правительства въ справѣ заведеня стану выимкового въ Празѣ окремôй комісіи. Зъ того выходить, що она не выступить ще нинѣ противъ розпоряджень правительства. Въ кругахъ парламентарныхъ розôйшлась чутка, що колибъ Палата пословъ вôдкинула въ другôмъ читаню розпоряджения выимковй, то правительство розвяже парляментъ и ще сего року розпише новй выборы.

Судъ выимковый въ Празѣ засудивъ редактора Pokrok. List-ôвъ, Весельного, за нарушене публичного спокою и за оскорбу Є. Вел. Цѣсаря на 10 мѣсяцѣвъ тяжкои вязницѣ, за остреною постомъ.

Въ послѣдныхъ часахъ говорено богато о зброєняхъ Италіѣ противъ Франціѣ. Figaro доносить отже, що Є. Вел. Цѣсарь Францъ Йосифъ мавъ цѣлымъ своимъ вплывомъ спонукати короля Гумберта до вôдступленя вôдъ політики шкôдливои и небезпечнои для Италіѣ.

Новинки.

Львôвъ дня 13 жовтня.

— **Перенесенє.** Асистентъ почтовый Йосифъ Наймамъ перенесеный зъ Тернополя до Збаража.

— **Отворенє року шкôльного на львôвскôмъ університетѣ** вôдбуло ся дня 11 жовтня въ присутности великого числа молодежи університетскои и посторонної публики. По богослуженю въ костелѣ св. Николая, на котрôмъ явили ся ректоръ и цѣлый сенатъ академичный въ тоґахъ, розпочавъ рôкъ шкôльный ректоръ дръ Цвиклиньскій промовою въ авли університетскôй, взываючи молодѣжь до працѣ на поли науки, а вôдтакъ выголосивъ дръ Бильчевскій, професоръ теольоріѣ, вôдчитъ зъ области археольоґіѣ. Зô справозданя університетского показує ся, що львôвскій університетъ мавъ въ роцѣ 1892/3 слухачѣвъ 1181, а мѣжь ними 127 надзвычайныхъ. Поодинокй выдѣли числили слухачѣвъ: теольоґічный 320, правничій 689, фільософічный 172, зъ въ котрыхъ 66 були фармацевтами. Зъ выимкою 40 були всѣ слухателѣ Галичанами. Що до народности було: 787 Поляковъ (дочислено тутъ 219 жидôвъ), 389 Русинôвъ и 5 Нѣмцѣвъ; що до вѣроисповѣданя було 550 римо-кат., 403 греко-кат., 3 православныхъ и 219 жидôвъ. Цѣлу оплату шкôльну платило 683 ученикôвъ, половину 102.

— **Испыты офіцирскй.** Вôдъ 1889 року т. є. вôдъ часу введеня въ житє нового закона войскового для однорôчнихъ охотникôвъ, служить пересѣчно въ Долитавщинѣ у всѣхъ вôддѣлахъ арміи 2672 однорôчныхъ охотникôвъ рôчно, а въ Залитавщинѣ 2210. Испыты въ обохъ частяхъ Монархіѣ зъ добрымъ здає рôчно 83 на сто, перепадає при испытахъ 15 проц, а 2 проц цѣлкомъ не зголошує ся. Въ обохъ рокахъ 1890-91 и 1891—92 мусѣло другій рôкъ служити въ Долитавщинѣ 865 однорôчныхъ охотникôвъ а въ Залитавщинѣ 509.

— **Холєра.** Дня 10 жовтня було всѣхъ хорыхъ 53; дня 11 с. м. захорувало ще 19, выздоровѣло 10, померло 10, отже лѣчить ся 52. Слабôсть притихає и смертельнôсть уже менша. Можна сподѣвати ся, що холера небавомъ у насъ загине.

— **На будову руского народного театру** надôславъ дръ Коворовскій зъ Бѣльска на Шлеску 5 зр. 50 кр., а то 4 зр. 50 кр. вôдъ себе и 1 зр. вôдъ архітекта Унґвера.

— **Огнѣ.** Въ громадѣ Стôльску згорѣвъ дôмъ вартости 350 зр. — Въ Новôмъ Яжовѣ погорѣвъ господарь Яцко Шетерлякъ и має шкоды на 1000 зр., сусѣдъ єго Яцко Куцабеля на 1500 зр. Огонь повставъ зъ причины лихои будовы комина въ хатѣ Шетерляка. Шкода була необезпечена и оба господарѣ зôшли на бѣдакôвъ. Нехай же другй вчуть ся въ чужого нещастя и обезпечують своє добро. — Въ Тучапахъ въ пов. яворôвскôмъ наробивъ огонь великои шкоды кôлькомъ господарямъ, а именно Климови и Яцкови Кушнѣрамъ на 100 зр., Иванови Лебикови на 1000 зр., Стефанови Дзѣковскому на 4000 зр., Даньковй Дôльному на 500 зр., а Олексѣ Стеневи на 200 зр. Лиха будова комина була причиною огню. — У Хлѣвчанахъ въ равскôмъ повѣтѣ згорѣло шѣсть загородъ, вартй до 9000 зр., зô всѣмъ збôжемъ. Шкода була обеспечена лише на 1600 зр. — Дня 30 вересня повставъ огонь въ селѣ Боковѣ, пôдгаєцкого повѣта. Жертвою огню упало 8 селяньскихъ загородъ. Шкода выносить звышь 15.000 зр. — Въ Лисеничахъ коло Львова згорѣли 2 селяньскй загороды зъ цѣлымъ припасомъ збôжа. Шкода выносить 4000 зр. Огонь угашено при помочи сторожи пожарнои зô Львова. — Дня 10 жовтня въ само полудне повставъ великій огонь въ Пôддиѣстрянахъ и за три годины знищевъ 17 загородъ господарскихъ зъ всѣми будынками, припасами збôжа и пашею. Вôдъ 9 лѣтъ се вже 4-ый огонь въ тôмъ збôднѣлôмъ селѣ. Кôлькохъ погорѣльцѣвъ въ части було убезпеченыхъ въ тов. Кракôвскôмъ а одинъ въ „Днѣстрѣ“.

— **Нещаснй пригоды.** Нехотячи въ ночи задушила Маруня Харкова въ Монастерку свою двонедѣльну дитину. Мати казала, що въ ночи припадково поклала руку на уста дитинѣ, а коли збудила ся, вже дитина не жила. — Селянинъ зъ Кіѣвця Семенъ Погарскій вертавъ зъ Крупска до дому и хотѣвъ переѣхати човномъ черезъ Днѣстеръ. Але не вдало ся то єму, бо впавъ въ рѣку и утопивъ ся. — Яковъ Михальскій зъ Яблоницѣ руской пôшовъ дня 11 вересня с. р. зъ плугомъ до направы до коваля въ Темешовѣ въ березôвскôмъ повѣтѣ и въ Сянѣ припадково утопивъ ся. Єго тѣло найдено въ околици Темешова ажь 16 вересня. — Зъ бѣды позбавивъ себе житя селянинъ зъ Плѣснянъ Семко Глиньскій.

— **Зъ якои причины** повѣсили ся двѣ слуги у Львовѣ — то бы варто знати, єсли бы можна якимъ способомъ довѣдати ся. Прийде бѣдна одна й друга служити до Львова, ажь ту єй яка пригода стане ся и она накладає на себе руки. Послѣдными днями позбавила себе житя слуга Павька Джумалôвъ або Данилôвъ, уроджена въ р. 1876 въ Островѣ пôдъ Щирцемъ; и Марія Гукъ, родомъ зъ Путятичь, мала лѣтъ 21. Житє львôвске не для кождого безпечне, а вже дуже небезпечне для бѣдныхъ слугъ, котрыхъ нѣхто не пильнує....

— **Въ справѣ крадежи** 24.800 зр. въ тернопôльскôй касѣ ощадности вôдбула ся вчера передъ трибуналомъ касаційнымъ у Вѣдни розправа. Засудженого тому 4 мѣсяцѣ на сѣмь лѣтъ тяжкои вязницѣ урядника тоижь касы Антона Рудого боронивъ дръ Фрідманъ. Судъ знѣсъ перший засудъ и зарядивъ нову розправу въ Тернополи.

— **Торговельникъ дѣвчатъ.** Сими днями арештувала поліція въ Перемышли жида Н Блявштайна въ хвили, коли высылавъ кôлька дѣвчатъ до Туреччины. Блявштайнъ, перемыскій жидъ и має маєтокъ.

— **Хитрй промысловцѣ.** Майлехъ Говіґфельдъ и

Настала ворохобня Юлія де Кастільоса. Громады мѣщанъ станули пôдъ зброєю. По 14-дневнôмъ опорѣ пôддавъ ся ґубернаторъ ґенералъ Таваресъ зъ 4000 федералістôвъ въ мѣстѣ Баґе. Кастілосъ давъ слово чести, що не вдѣє федералістамъ нѣчого. Але незадовго, може й безъ волѣ и вѣдомости ґубернатора почали федералістôвъ переслѣдивати, робити имъ пакости и мучити ихъ. Люде почали втѣкати и незадовго наставъ страхъ, що ворогъ впаде до мѣста. До Домъ Педріто прийшовъ шестый полкъ кавалеріѣ. Вôнъ стоявъ пôдчасъ падолистовои революціѣ въ Санта Вікторія и взявъ тамъ бувъ въ неволю Ґомерціндъ Сараіва але вôдтакъ пустивъ єго на волю зъ обавы передъ нимъ. Ґомерціндо заклявъ ся пôмстити ся на шестôмъ полку. Полкъ той мавъ лишь 150 людей безъ коней, а командантъ полку задумавъ ажь въ Домъ Педріто постарати ся о конѣ. Около 80 мулятôвъ (мѣшанцѣвъ) и муринôвъ сподѣваючись легкого житя пристало до войска. Не оденъ може того и жалувавъ, бо годѣ вже було вырвати ся а у войску строго карали, били розками зъ піґового дерева, доки ажь плечѣ не посѣкли такъ, що нещасливый рекрутъ ажь падавъ якъ бы неживый на землю. Бувало й такъ, що шабля робила тогды конець єго житю, а тогды называло ся, що вôнъ померъ. Незадовго узброєно ще 200 мѣщанъ и роздѣлено цѣле войско на двѣ части. Домъ Педріто мало теперь 400 людей для своеи обороны.

Два мѣсяцѣ стоявъ полкъ готовый до борбы, ажь наконець дня 21 лютого обступили федералісты мѣсто, позрывали телеґрафы, а досвѣта дня 22 почали вже кулѣ свистати надъ мѣстомъ вôдъ стороны рѣки. До мѣста прийшовъ парляментаръ, але командантъ мѣста сказавъ єму, що вôнъ чекає спокôйно приступу федералістôвъ. На то сказавъ єму парляментаръ, що федералісты маютъ 2500 людей. „А у мене єсть вояцка честь!“ — вôдповѣвъ єму на то командантъ. Около 5 год. по полудни розпочалась борба и федералісты пôдъ проводомъ Ґомерціндa впали були вже до мѣста и якъ разъ станули коло касарнѣ, де мѣстивъ ся полкъ, котрый зъ вôдси завзято боронивъ ся. Наразъ около 5 год. наказавъ ґен. Таваресъ застановити стрѣлянє, бо не хотѣвъ брати мѣста приступомъ. Ґомерціндо зашанцювавъ ся бувъ въ домѣ одного купця. Въ ночи напало войско на дôмъ того купця и стало все въ нѣмъ розбивати, товчи и ломити та рабувати.

Въ мѣстѣ наставъ страшенный переполохъ и хаосъ, але досвѣта мусѣвъ полкъ пôддати ся; часть вояковъ повтѣкала а часть ихъ зловлено и змушено до службы у федералістичнôй арміи. Два пôдофіциры не хотѣли пôддати ся и бѣгали улицями, якъ шаленй. Они побачили въ зброєвни Ґомерціндy, котрый казавъ тутъ розбивати паки; они рôвночасно змѣрились до него и стрѣлили. Ґомерціндо впавъ на землю, але заразъ схопивъ ся и смѣючись сказавъ: „Вы мене не убєте!“ Вôнъ велѣвъ тыхъ пôдофіцирôвъ заразъ половити и вôдрубати головы. Ґомерціндо носивъ пôдъ одежею мôцный панциръ и длятого не стало ся єму нѣчого. Федералісты забрали теперь все оружіє, муніцію, конѣ, ограбили богато домôвъ и крамниць; поубивали всѣхъ своихъ противникôвъ, котрыхъ лишь могли дôстати въ свои руки. Они казали давати собѣ провіянтъ и наставляли при тôмъ револьверы людемъ до грудей, а коли прийшлось платити, то платили пустыми квітами.

Ажь надôйшло правительственне войско и федералісты мусѣли уступити зъ мѣста. Прийшовъ ґенералъ Толлесъ зъ 3000 мужа, по найбôльшôй части пѣхотницѣвъ и зъ шести пушками. Вôнъ казавъ поставити знову телеґрафъ и обѣцявъ до осьми днѣвъ розôгнати всѣхъ зрадникôвъ краю. Спускаючись на силу збройну, вернувъ ся републиканьскій интендантъ, що бувъ сховавъ ся, назадъ до Домъ Педріто. Але людемъ въ мѣстѣ не хотѣлось вѣрити, що войнѣ буде борзо конець. Републиканцѣ повтѣкали до Баґе, а федералісты перенеслись за границю до Уруґваю. Обѣ стороны не вѣрили въ добрый конець своеѣ власнои справы и втѣкали: однй сюды, другй туды, а мѣсто опустѣло.

Наконець пôгнавъ ся ґен. Толлесъ за федералістами. Але федералісты мали добрй конѣ, обôйшли противникôвъ великимъ колесомъ и 18 марта були знову въ Домъ Педріто. Смертельный страхъ напавъ знову мѣжь оставшими ся ще въ мѣстѣ жителями, коли войско Ґомерціндa стало уганяти ся улицями и убивати людей та рабувати по домахъ. Ґомерціндо пôславъ бувъ одного майора, щобы

Маврикій Ґольдберґъ, фабриканты чорнила въ Перемышли, не довѣряючи своему фабрикатови, налѣплювали на нихъ, щобы найти купуючихъ, охоронну марку акційного товариства „Уніонъ“ въ Лінцу. Але, якъ кажуть, до часу збанъ воду носить. Заступникъ товариства „Уніонъ“ выловивъ нашихъ промысловцѣвъ и запôзвавъ ихъ передъ судъ. При розправѣ дня 21 серпня покарано обохъ панôвъ карою грошевою по 100 зр. и заразомъ приказано имъ оголосити засудъ въ Gazet-ѣ Przemysk-ôй и Lwowsk-ôй.

— **Свобода.** Такъ называє ся нова часопись руска, що выходить въ Америцѣ въ Джерсі Сіті. Маємо передъ собою перше число єѣ зъ 15 вересня. Зложена она по американьски: рôжнороднû статіѣ помѣшанû зъ собою, якъ горохъ зъ капустою. Правописи нема тамъ нѣякои, а блудôвъ друкарскихъ сотками. Взагалѣ доси жадна руска ґазета въ Америцѣ не мала добрыхъ редакторôвъ, що на тôмъ розумѣють ся. Хто выдає Свободу, не знаємо, бо нема на нѣй жадного редактора пôдписаного. Має она выходити два разы на мѣсяць. Подаємо кôлька новинокъ про американьскихъ Русинôвъ зô „Свободы“ дословно, лише поправляємо правопись и интерпункціѣ.

Д ж е р с і С і т і. Дня 11 юлія сего року вôдбувъ ся дуже величаво другій рôчный пікнікъ тутейшого братства св. Апостолôвъ Петра и Павла въ Каледонія парку. Чудесна погода спріяла, якъ разъ потрѣбна на се торжество. О девятôй годинѣ рано выступило Братство зъ галѣ своихъ засѣдань при звуку доборовои музики, котру було чути далеко широко по улицяхъ нашого мѣста. Прекрасный образъ представлявъ ся очамъ всѣхъ цѣкавыхъ при походѣ нашого Братства по широкихъ улицяхъ ажъ до рускои церкви. Справдѣ було на що подивитись. Нашû хлопцѣ одеви въ другого якъ дубъ, простû якъ свѣчка, певнымъ и смѣлымъ военнымъ крокомъ, ступали за прехорошою сино жовтою рускою фаною, на котру нѣмцѣ, американе, выносили зô шторôвъ зеленû вѣнцѣ, вкладали на ню, котрою не могли налюбоватись. По сторонахъ улицъ було чути: слибъ тое Братство було въ войсковôмъ уніформѣ, тобъ було найкрасше вôдъ всѣхъ. (Церковне братство у войсковôмъ уніформѣ, то справдѣ невидальце. *Ред* . Вечеромъ прибули до парку всѣ околичнû рускû Братства. Забава йшла охочо и весело ажъ до рана. Много а много було американôвъ, нѣмцѣвъ и кождый подивлявъ щиро руску гостинность. Славно!

Е л і з а б е т п о р т ъ. Руске братство Св. О. Николая буде носити войсковый уніформъ драґонôвъ.

Ш а м о к і н ь с к а Р у с ь дуже красно розвиваєсь, вôдколи получила священика руского духа, руского серця.

В ъ Ю н к е р с ъ беруть ся уже четвертый разъ до посвященя церкви; коли уже буде направду посвящене, нѣхто не знає.

О л і ф а н т ъ. Русины тамтейшû дбаючи о славу Бога, розширили уже другій разъ святиню и поставили плебанію. — Се красно.

В і л ь к е с б а р р е. Дуже, дуже величаво вôдбуло ся посвящене рускои церкви черезъ епископа Николая зъ Санъ Франціско при участи многихъ рускихъ священикôвъ и сотнѣ тысячѣвъ (?) руского народа.

Всячина.

— **Чудотворна криниця въ Ґайрінґъ.** Въ мѣсцевости Ґайрінґъ коло Пресбурґа на однôмъ господарствѣ чищено криницю. Коли зъ неи выбрано намулъ и пѣсокъ, найдено въ тôмъ трицять зовсѣмъ безвартôстныхъ фіґуръ святыхъ, зробленыхъ зъ ґіпсу. Скоро розôйшла ся поголоска о тôмъ по цѣлôй мѣсцевости. Нѣхто, навѣть самъ властитель криницѣ не мôгъ собѣ выяснити, звôдки фіґуры взяли ся въ криници. Але забобонный народъ вôдгадавъ скоро ту загадку и люде стали говорити: Тû фіґуры впали зъ неба въ криницю и тому та криниця чудотворна. Коли вже всѣ о тôмъ знали, криницю облягали люде що дня и що ночи та шукали въ намулѣ ґіпсовыхъ фіґуръ. Шукали они ихъ ажъ до 14 серпня.

Въ ночи зъ 14 на 15 о пôвночи похожавъ собѣ властитель криницѣ, селянинъ, по своимъ городѣ и думавъ собѣ своимъ хитрымъ розумомъ, якъ бы то можна бôльшій зыскъ мати зъ тои кирницѣ, бо вже й такъ неоденъ грôшь дôставъ ся єму за ту криницю. Думає, думає, выдумавъ казку и на другій день розголосивъ, що єму появила ся Пречиста Дѣва. Она, каже, була одягнена въ бѣлу одежу, на рукахъ мала Исуса, а выйшла зъ криницѣ, легкими хмарами окутана. Вôдтакъ по словацки промовила до него, щобы на тôмъ мѣсци де теперь криниця, выставивъ церкву. Що всѣ селяне повѣрили тôй казцѣ, о тôмъ нема що й казати. Зачали люде устроювати процесіѣ, приношено хорыхъ тамъ и они мыли ся водою зъ криницѣ и пили єѣ. Хоть нѣхто не мôгъ бы бувъ присягнути, чи хто справдѣ подужавъ вôдъ тои воды, але люде таки зновили, що недужû приходять тамъ до здоровля, кулявû ходять просто, а слѣпû провиджуюсь. Также рôжнû леґенды злучено зъ тою криницею. Оповѣдали наприкладъ, що зъ Дрезінґъ въ Низшôй Австріи ишла процесія до сеи криницѣ, въ дорозѣ зблудила и мало не втопила ся въ рѣцѣ; ажь наразъ побачила огненный стовпъ, що выходивъ зъ чудотворнои криницѣ та показавъ прочанамъ дорогу. Такû забобоннû оповѣданя дôйшли вкôнци до вѣдомости поліціѣ и она зарядила, що нѣхто не смѣє пити воды зъ тои криницѣ, бо она дуже не здорова, а якъ будуть люде збирати ся, то ихъ поліція розжене. И справдѣ, процесіѣ перестали ходити, але хорû все ще приходили по чудотворну воду. Вкôнци епископъ Больтіцаръ розôславъ до всѣхъ священикôвъ у тôй околици письмо, щобы навчили людей, що та криниця зовсѣмъ не чудотворна; забобоны, каже, появляють ся все тамъ, де завмирає правдива вѣра и правдива побожнôсть. Хитрый обманець для самого зыску выдумавъ казку та вызыскавъ охоту людей до забобонности. Епископъ надѣє ся по священикахъ, що якъ они пояснять все людямъ, то власти не будуть потребувати силомôць проганяти людей вôдъ тои нѣбы чудотворнои криницѣ.

— **Сватане въ Ґренляндіи.** Вôдъ коли місіонарѣ зъєднали собѣ въ Ґренляндіи довѣріє, вôдъ тогдѣ стало сватане на найвысшôй пôвночи яктомъ церковнымъ. Одинъ місіонарь оповѣдає въ своихъ запискахъ про обставины, середъ якихъ вôдбуває ся сватане. Приходить паробокъ до місіонаря и каже: „Я мавъ бы охоту подружити ся“. — „Зъ кимъ?“ — пытає той. Паробокъ называє єѣ по имени. — „Ты говоривъ зъ нею?“ — розвѣдує місіонарь. „Нѣ!“ — „Чому-жь нѣ?“ — „Ей, то такъ тяжко, поговорѣть вы зъ нею“. Місіонарь кличе до себе дѣвчину: „Думаю, вже часъ, щобы ты выйшла замужь“. — „Я не хочу“. — „Шкода! я маю для тебе гарного хлопця!“ — „Кого?“ — Місіонарь каже, кого. „Е! вôнъ нездара, не хочу єго!“ — „Але-жь вôнъ запопадливый, придбає все для дому, добре кидає гарпунею и любить тебе“. Дѣвчинѣ починає подобатись, однакъ обстає при своѣмъ и каже, що не хоче. „Добре, я тебе не неволю“, вôдповѣдає місіонарь, найду тобѣ иншого....“ Місіонарь замовкає, немовь-бы цѣла справа розбилась о єѣ „нѣ“. Дѣвчина стоить и згодомъ зачинає зôтхати: „Якъ хочете....“ — „Нѣ“, вôдповѣдає пасторъ. Зновь глубоке зôтхане. „Отже ты єго не хочешь?“ — „Панъ-отче!“— червонѣєсь и вôдвертає ся: — „Менѣ здає ся, вôнъ до нѣчого“. — Такъ? Не вôнъ то убивъ тамтого року двохъ китôвъ, коли иншû й одного не зловили? „Отже ты єго хочешь?“ — „Хочу“, каже вкôници дѣвчина зъ першу несмѣливо, а вôдтекъ глядить просто въ очи пастора. „Нехай васъ Богъ благословить! закôнчує місіонарь, и ще того самого дня вôдбуває ся весѣле.

— **На що є нôсъ?** *Учитель* поясняє сельскимъ школярамъ, що то змыслы. Очи є на то, щобы дивити ся, уха, щобы слухати, а — на що є нôсъ? — пытає одного школяря. — На то, щобы було що обтирати — вôдповѣдає той.

тоû закувъ кайданами интенданта и телеґрафіста та приставивъ ихъ до табору. Ще передъ тымъ зловлено двохъ сторожôвъ вôдъ телеґрафу и силомôць упхано ихъ заразъ до войска.

Ще разъ пôгнали ся федералісты до Баґе. Они думали, що мѣсто має слабу залогу и що єго буде можна легко здобути. Выстрѣлено множество амуниціѣ, пôдчасъ кôлькохъ приступôвъ заганялись Ґвахи ажъ до середины мѣста, а поза мѣстомъ позрывали шины на зелѣзници, переловлювали почту и нищили всѣ посылки та убивали невинныхъ людей въ ихъ самотныхъ хатахъ. Та не могли нѣчого вдѣяти и дня 1 цвѣтня вернули назадъ до Домъ Педріто. Симъ разомъ оставались тутъ сѣмнацять днѣвъ. Настали зновъ страшнû часы. Пяна голота уганяла по полудни по улицяхъ мѣста выкрикуючи, била ся сама мѣжь собою и стрѣляла ся. Що хвиля чути десь було выстрѣлъ або таки цѣлû сальвы. Прихильникôвъ правительства звано „дроворубами“, а федералістôвъ „половиками“. А горе дроворубамъ! Въ ночи розбивано имъ дверѣ и вôкна та рабовано ще разъ по ограбленыхъ вже домахъ.

Часомъ обступили федералісты якій дôмъ, вываживши дверѣ, загрозили мешканцямъ, що ихъ поубивають, коли они будуть ставити опôръ и перешукали все та забрали, що имъ лишь було пригоже, особливо зброю и всяку вовняну одѣжь. Що то може партійна ненависть, розказали бы найлѣпше тû мочары Кампаніѣ, що скрывають въ собѣ сотки трупôвъ и лѣсъ коло Домъ Педріто, де що крокъ майже стрѣчають ся могилы порѣзаныхъ неприятелѣвъ.

Наконець дня 17 цвѣтня покинули федералісты мѣсто выссавши єго до послѣднои каплѣ. Всѣхъ робôтникôвъ, всѣхъ хочь трохи здоровыхъ мужчинъ и мулятскихъ хлопцѣвъ забрано примусомъ до войска. Ґен. Толлесъ ишовъ знову зъ Баґе зъ пѣхотою и пушками до Домъ Педріто. Федералісты, що доси стерегли гостинця, уступили ся. Зъ Домъ Педріто утѣкавъ теперь хто лишь мôгъ, до Баґе. Остало ся було ще лишь кôлька родинъ и крамарѣвъ. Толлесъ пôшовъ дальше, а до мѣста приславъ лишь малу залогу.

Вôсѣмь днѣвъ пôзнѣйше пôдступило знову революційне войско пôдъ мѣсто и загрозило, що зробить въ мѣстѣ страшну рѣзню. Залога постановила вертати до Баґе, а люде, що ще остались въ мѣстѣ, рѣшили ся и собѣ зъ него выйти. Всѣмъ родинамъ дано чотири годины часу, щобы они могли спакувати свою одѣжь и набрати трохи поживы для дѣтей. Щасливый бувъ той, хто мôгъ роздобути де якого коня або пару волôвъ зъ возомъ. Лишь кобы чимъ борше дôстати ся до Баґе — то була гадка, що всѣхъ ще одушевляла. Пôвтора дня тревавъ походъ середъ страшныхъ мукъ и недостатку, ажъ наконець всѣ добили ся до цѣли. Домъ Педріто опустѣло мабуть на вѣки — осталось лишь мѣсто померших.

ТЕЛЕГРАМЫ.

Будапештъ 13 жовтня. Пôдчасъ дебаты надъ етатомъ міністерства просвѣты и вѣроисповѣдань заявивъ міністеръ Чакій, що правительство въ церковно-политичныхъ справахъ стоить незмѣнно на давнôмъ становищи и буде доти дальше поступати въ тôмъ напрямѣ, доки не сповнить давныхъ приречень.

Тульонъ 13 жовтня. Меръ выдавъ вôдозву до жителѣвъ, въ котрôй взывае ихъ, щобы они пôдчасъ принятя россійскихъ гостей здержались вôдъ всякихъ демонстрацій.

Піза 13 жовтня. Сеи ночи пукла бомба при ул. Порта фльорентіна, але не убила нѣкого.

Константинополь 13 жовтня. Султанъ жертвувавъ 700.000 франкôвъ зъ приватныхъ фондôвъ на будово холеричного шпиталю въ Геджасъ, въ котрôмъ можна бы помѣстити 6000 недужихъ.

За редакцію вôдповѣдає Адамъ Креховецкій

ИНСЕРАТЫ.

Инсераты („оповѣщеня приватнû“) якъ для „Народнои Часописи“ такъ также для „Ґазеты Львôвскои“ принимае лишь „Бюро Дневникôвъ“ Людвика Пльона, при улици Кароля Людвика ч. 9, де также знаходить ся Експедиція мѣсцева тыхъ ґазетъ.

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.